

DE ERGERNIS VAN HET OOG IN HET DUISTER

DE ERGERNIS VAN HET OOG
IN HET DUISTER

Fred Van Oystaeyen

2020

Beefcake Publishing

Inhoud

1. Aan de rand	7
2. Ogs monoloog	14
3. Het overbodige interview	25
4. Gedachten tijdens de training	39
5. Abiose in de Delta	44
6. De eenzame Messias	120
7. Symbiose met de stad	174
8. Intrede met offergaven	225
9. Gelijktijdigheden	256
10. De onwetendheid van de linkerhand	268
11. Zalige armoede van geest	295
12. Narren in de Delta	312

1. Aan de rand

Generaties geniale architecten en ingenieurs hadden in groots opgezette projecten voorzien dat het op iedere hoek en elk pleintje steeds even hard waaide. In alle straten van de stad werd je even erg door het stuifzand gezeseld. Langzaam maar zeker, als was ze het onderste bolletje van een zandloper, werd de stad overspoeld door de gretige woestijn. Sommige inwoners beweerden dat het zand groeide, ze bewaarden het in kleine bokaaltjes waarop ze ieder jaar merktekens wilden aanbrenge. Maar als het zand groeide, dan deed het dat wel tergend traag, nog geen millimeter in twintig jaar; de merktekens vielen steeds samen, zeker vanwege de dikte van de potloodpunt.

Op het onregelmatige publieke transport na was de bovenstad zo goed als verkeersvrij, heel anders dan in de elitewijk Zuid in de benedenstad. In Zuid bestond een uitgebreid transportbandnetwerk, drie banen breed waarbij van links naar rechts de snelheid van de transportband opliep, maar zodanig dat overstappen tijdens het reizen veilig kon gebeuren. Toch waren er soms lachwekkende valpartijen zonder dat er gewonden vielen, op een uitzonderlijk ongeluk na met bejaarde reizigers. Het beheer van het transportnetwerk alsook de volledige administratie van het hele eiland was in de capabele handen van Argus, de virtuele handen weliswaar. Dat maakte de computer tot alleenheerser in de bovenstad maar in de benedenstad had je nog de religieuze overheid van 'de Orde' die zich met spirituele zaken inliet. De Orde werd geleid door pausin Walpurgis II, een dame op gevorderde leeftijd, met haar volgelingen van de maskersekte: voornamelijk de bisschoppen van Walpurgis die zichzelf opmaakten met surrealistische, kleurrijke maskers. Het waren veruit de kleurrijkste dingen die je hier op het eiland kon vinden, want dat was voor het grootste gedeelte een droge halfwoestijn.

Beide stadsdelen werden verbonden door een oude snelweg, meer dan honderd meter breed, uit de tijd van het gemotoriseerde vervoer. Als je flink doorstapte, kon je in goed twee uur van de bovenstad naar Zuid

lopen, althans in theorie, wanneer de weg veilig zou zijn – in de praktijk kwam je dikwijls niet verder dan halfweg. Op vele plaatsen half bedolven onder het zand, lag de oude weg er bijna altijd volledig verlaten bij, met als enige metgezel het groeiende zand dat er heen en weer schoof met de wind. Daardoor kon je er een constant geruis waarnemen, eerder een zacht geritsel eigenlijk, alsof onzichtbare diertjes aan het beton knabbelden. Een beter achtergrondgeluid voor verval en decompositie kon je niet verzinnen. Lang geleden vestigden welstellende handelaars, die toen nog met de buitenwereld handelden, zich in Zuid, een buitenwijk redelijk dicht bij zee maar ver genoeg van de stank van de industriezone in de haven. Het was mogelijk Zuid te bereiken per boot langs het zeekanaal dat in de haven uitmondde. Het vroegere industriële centrum van de stad bevond zich aan het einde van het zeekanaal, waar ook nu nog de fabrieken en opslagplaatsen van Argus stonden. Een tegenhanger daarvoor vond je in het noorden, een mijngebied op de mineraalvlakte aan de voet van het Regenbooggebergte dat het noorden van het eiland doorsneed. Via een kleine haven in het dorp Zola werden de ertsen vroeger langs de kust en dan het zeekanaal en de haven naar de hoogovens en smeltkroezen van de industriezone gevoerd.

De uitbouw van het computernetwerk destijds had een grote impact op de economische groei van het eiland; handelaars, bankiers, zakenlui delegeerden steeds meer van hun taken aan de artificiële intelligentie, waardoor ze meer vrije tijd hadden die ze besteedden aan zogenaamd culturele, artistieke, maar gaandeweg ook religieuze activiteiten. Zowel de installatie van Argus als Staatscomputer als de verkiezing van de eerste pausin Walpurgis I was een logisch gevolg van de overal doorgedrongen informatietechnologie en de bijbehorende groei van een vrijetijdseconomie.

‘Meten is schatten, maar informeren is weten’, was het toenmalige motto.

De vernieuwing vernieuwde zichzelf en dat ging verbluffend snel, zo snel dat de bevolking zich niet tijdig kon aanpassen. Bijna niemand was op de hoogte van het wetenschappelijk onderzoek dat Argus zelf uit-

voerde, wat niemand echt stoorde tot er toepassingen kwamen die het dagelijks leven drastisch reorganiseerden, zoals de artificiële voeding. Bovendien werd ook de Orde steeds meer betrokken bij het dagelijkse bestaan, bijvoorbeeld met de beperkingen op de seksuele vrijheid en de verheerlijking van onthouding. Uit de ontevredenheid, onrust, onzekerheid, onwetendheid van de bevolking ontwikkelden zich vele kleine conflicten die op den duur onvermijdelijk tot een korte burgeroorlog leidden. De oorlog werd vooral uitgevochten in het dunbevolkte Noorden. Het was de eerste keer dat de mini-neutronenwapens gebruikt werden – wapens die al het organisch leven doden maar geen schade berokkenen aan gebouwen en andere materiële dingen – waardoor het aantal slachtoffers onredelijk hoog was. Op het einde van die oorlog was het dorp Zola zo goed als volledig uitgemoord en het ganse noordelijke gebied herschepen tot een troosteloos maanlandschap. Het effect was dat de geschiedenis teruggedraaid werd en na de oorlog kreeg Argus met de steun van de pacifisten de ganse industrie en dus ook het ganse eiland onder zijn controle. Het grote tekort aan grondstoffen, als gevolg van de ontvolking van Zola, loste Argus op door de invoering van goriet – een soort plastic – en vanaf dan werd alles, van synthetische kleding tot vieze voedselpillen, door Argus geproduceerd. En er kwam opnieuw een soort welvaart, maar anders. De inwoners werden consumenten in de schoot van Argus, ze produceerden niets essentieels meer en bijna iedereen speelde zich te pletter op de driedimensionale hologramspelletjes die volledig gratis aan de bevolking werden uitgedeeld. Onder invloed van de pacifisten werden alle wapens, zelfs de persoonlijke neutronenwapens, opgeborgen op een geheime plek in diepe ondergrondse kluizen. Tegelijkertijd werd een nieuw betaalmiddel ingevoerd, de bitcoin, waarmee je vooral extra energie kon aankopen om de gratis verkregen gadgets eindeloos te gebruiken.

Er was veel tijd maar geen doel meer, tenzij het doelloos doorbrengen van de tijd. Maar in de schoot van Argus werd het leven wel weer rustig. De vroegere ordes van geneesheren en magistraten werden stap voor stap opengesteld voor handelaars, notabelen, priesters maar de meer toegewijde leden radicaliseerden snel en zo werd de huidige Grote Orde

gesticht als een religieuze vereniging zonder doel. Er woedde nog een tijdje een koude oorlog tussen technologie en religie, vooral in het proformastadsbestuur, tot op een goede dag het bestuur bestond uit religieuze fanatiekelingen die, hoewel ze zelf alle technologie afzwoeren, de technologische aspecten overlieten aan Argus. Zo nam de supercomputer alle aardse beslommeringen op zijn virtuele brede schouders terwijl het bestuur terugkeerde naar een vorm van mysticisme die duizend jaar eerder al eens hoogtij vierde. De glorie van de neo-mystiek keerde weer. Zelfs de wetenschappers werden snel aangetast door de filosofie van het mystieke en dat gebeurde met een verbazende snelheid die de manipuleerbaarheid van het denken duidelijk aantoonde. Scheikunde werd weer vervangen door alchemie en men probeerde uranium te maken van lood... met winst aan energie! Wiskunde werd weer wiskunst en herleid tot de magische getaltheorie en de analyse van de heilige meetkundige figuren, vooral fractalen en Mandelbrot-verzamelingen. Genezers begonnen duivels uit te drijven met anti-demonica en de sterren voorspelden weer de toekomst. Ondertussen beheersten de algoritmes van Argus alle aardse dingen: energieproductie, handel op het eiland maar niet meer met de buitenwereld, stedenbouw en wegeaanleg... Werkelijk alles wat in bitcoins kon worden uitgedrukt.

Walpurgis werd gratievol ouder, gerimpeld als een verdroogde pruim gebruikte ze een verhullend schminkprocedé dat weldra nagebootst werd door de meest toegewijde volgelingen; haar voorbeeld van vermomming werd een effectieve beschrijving. Snel vond de nieuwe vorm van creativiteit navolging want je kon er uren mee doorbrengen en dan bijval oogsten bij vrienden en kennissen, tot de bisschoppen zich de 'maskersekte' gingen noemen en een wet lieten goedkeuren met de steun van Argus waardoor uitsluitend geselecteerde leden van de Orde zich volledig mochten beschilderen, zoals de pausin, en natuurlijk waren alle bisschoppen zelf ook geselecteerde leden. Het recht tot volledige zelfbeschrijving was wel erfelijk voor kinderen van geselecteerde leden, ook wanneer die kinderen uit een in-vitrobevruchting stamden. De geadopteerde kinderen van leden van de maskersekte noemde men de 'vlindertjes van Walpurgis'; ze waren soms zeer lieflijk beschilderd

maar vele vlindertjes kregen een vreemde vorm van een nogal afzichtelijke huidziekte die ongeneeslijk bleek. De meeste vlindertjes waren dus beschilderde, onschuldige monstertjes, maar toch mooi. Het eiland raakte in de greep van een soort schizofrenie-epidemie: alle inwoners werden naar lichaam en ziel volledig verzorgd door Argus en Walpurgis, die elkaar schijnbaar perfect aanvulden, al was er geen liefde zoek tussen die twee. De gewone stervelingen speelden zich murw met Argus en ze hadden geen bewust doel meer, de instituten en organisaties hielden zich bezig met vermaak en spellen, spirituele of religieuze activiteiten, zelfs de Orde was doelloos van bij het begin van haar bestaan. Ooit werd er gezegd dat het doel de middelen heiligde maar nu werden de middelen het doel. Er bleef een ondenkbare mogelijkheid over: was Argus misschien het doel van elke beschaving? Kon een doelloze beschaving in leegheid blijven bestaan, als een artificiële zwam op een reëel geworden artificiële intelligentie? Was uitsterven de enige oplossing, of was een revolutie van doellozen werkelijk nog mogelijk in een dodelijk geordende maatschappij?

Zo lag het eiland daar in de oceaan, een echt eiland, geïsoleerd van de buitenwereld; het contact met de continentale beschavingen was afgebroken tijdens de burgeroorlog. Bijna alle schepen werden vernietigd tijdens de oorlog en erna hadden de pacifisten de bouw van een vloot verboden; er lag nog één groot schip te roesten in de haven, het zou misschien omgebouwd worden tot een speelhal. Misschien kon dat schip nog zeewaardig gemaakt worden, maar daar had niemand interesse in en als Argus het niet deed met zijn robots, dan zou niemand het doen. De dromen van verre stranden en andere werelden, zelfs jungles en regenwouden, waren verdreven door drieduizend achthonderdtweënvertig computerspelletjes. Toch werd soms de apathie doorbroken door de euforie bij agressieve sportmanifestaties waarbij teams – waarvan de leden naakt en volledig beschilderd in de kleur van het team – elkaar te lijf gingen zonder enige spelregels. In een maatschappij waarin het meeste werk verband hield met de sectoren vermaak, spiritualiteit, kunst en mystieke wetenschap, en de Argus-robots vlijtig hun best deden om de mensen in hun noden te voorzien terwijl die allemaal een

basisinkomen hadden, juist genoeg bitcoins om met minimaal comfort te leven, was de vraag naar de zin van het leven eenvoudig opgelost: tijddodend vermaak! En toch, net nu, begon een lichte onrust te groeien. Er waren steeds meer geruchten over rebellen die in de noordelijke woestijn zouden leven, ze zouden zelf primitieve wapens gemaakt hebben en planden een gewelddadige aanval op de stad. Waarom die rebellen dat zouden doen was helemaal niet duidelijk. Zelfs al had niemand in de stad ooit een rebel gezien, wel was het een feit dat stedelingen soms de woestijn in trokken en nooit wederkeerden. Ontvoerd door terroristen beweerden sommigen, anderen hielden het op mensenetende gemuteerde beesten die na de oorlog door de vervuiling en straling misvormd waren tot monsters.

Na de oorlog bleef het noordelijke eiland een braakliggend verwoest gebied, totaal vervuild en op sommige plaatsen, waar illegale chemische wapens gebruikt werden, zou een gevaarlijke, dodelijke straling bestaan. Niemand in de stad wist wat er feitelijk in de noordelijke woestijn gebeurde, zelfs Walpurgis niet, en niemand had zich ooit geroepen gevoeld om een echte expeditie op te zetten om de situatie grondig te onderzoeken. In de tv-shows die Argus dagelijks verzorgde werd er nooit over gerept, het nieuws was trouwens altijd een heel korte mededeling over de nieuwste ontwikkelingen van Argus' technologie of een spirituele mededeling van de Orde. Maar wat wist Argus zelf over de vermoede rebellenstam in de woestijn? Beambten die iets deden in het 'Testcentrum van de Bevolking', een belangrijk onderdeel van de stadsadministratie, hadden het gerucht verspreid dat Argus iets wist over de meest recente ontwikkelingen ver buiten de stad. Er werd blijkbaar verondersteld dat de verdwenen stedelingen zich hadden aangesloten bij de rebellen, die wel degelijk terroristen waren, omdat ze een nieuw doel in hun leven hadden ontdekt. Dat leek nogal vergezocht, een soort terrorisme uit filosofische overwegingen tegen de welvaartsmaatschappij? Misschien was dat helemaal niet zo vreemd, terrorisme was wellicht altijd ontstaan uit filosofische gronden. Er waren uiteraard ook altijd oorzaken in de realiteit, onderdrukking, geweld op weerloze, onschuldige mensen, kinderen vooral, dat snijdt in een ziel. Maar de beslissing om

geweld met geweld te betalen werd genomen na een analyse in het brein, een afweging gestuurd door sterke emoties van haat, een tand voor een tand, een oog voor een oog. Zoiets zou een blinde of tandeloze ouderling nooit bedenken. Jongeren met prachtige ogen en een volledig gaaf gebit en niet al te sterke hersenen komen snel in de verleiding om bij te dragen tot de poel van moord en verminking; ze rekenen daarbij op een vermindering van het eigen lijden, de rouw, de frustratie, maar ontdekken pas achteraf dat dit niet gebeurt. Het geweld is doelloos en deze ervaring dwingt hen tot nieuw geweld, dit keer meer nihilistisch van aard en met een vleugje zelfvernietigingsdrang. Dat de rebellen terroristen waren die de stad wilden aanvallen leek inderdaad vergezocht, want de macht in de stad was niet in de handen van mensen of politici maar in de onpartijdige handen van een supercomputer die het toppunt van democratie voorstelde. Hoewel de robots zuivere werkrobots waren zouden die bij een conflict snel geherprogrammeerd kunnen worden tot een politie-eenheid voor taken van ordehandhaving, die nu nogal lusteloos uitgevoerd werden door beambten van het Testcentrum. In ieder geval zou een treffen tussen slecht bewapende rebellen en een stadslegertje van beambten en robots, waarschijnlijk met toegang tot de verborgen kluisen vol gesofisticeerde wapens, nogal voorspelbaar slecht aflopen voor de rebellen.

Het bleven allemaal veronderstellingen, legenden en verhaaltjes, maar onlangs was er een soort bewijs voor een op handen zijnde verandering opgedoken, want voor het eerst in lange tijd waren er vacatures bij de stadsdienst... Argus wierf nieuwe beambten aan!